

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

nadace
partnerství
| LIDÉ A PŘÍRODA

Supported by a grant from Switzerland through the Swiss Contribution to the enlarged European Union
www.swiss-contribution.cz

Podpořeno z Programu švýcarsko-české spolupráce.
www.nadacepartnerstvi.cz

Dlužím

Co mohu dělat?

**VZÁJEMNÉ
SOUŽITÍ**

Obecně prospěšná
společnost

Obsah

CO JE TO DLUH A KDY VZNIKÁ.....	4
PROBLÉMY S DLUHY	4
SPLÁCENÍ.....	4
DOHODA	5
SLOUČENÍ = KONSOLIDACE DLUHŮ	5
VÝHODY KONSOLIDACE.....	6
NÁKLADY KONSOLIDACE.....	6
ZÁPORY KONSOLIDACE	6
REJSTŘÍKY DLUŽNÍKŮ	7
BANKOVNÍ REGISTR KLIENSKÝCH INFORMACÍ.....	7
NEBANKOVNÍ REGISTR KLIENSKÝCH INFORMACÍ	7
REGISTR SOLUS	7
<i>Jak zjistit, zda máte vroubek?.....</i>	8
<i>Nejen aktuální, ale i minulé dluhy</i>	8
PROMLČENÍ	8
UZNÁNÍ DLUHU.....	9
DORUČOVÁNÍ	9
DORUČOVÁNÍ DO VLASTNÍCH RUKOU	9
PROSTÉ DORUČOVÁNÍ.....	10
DORUČENÍ VYVĚŠENÍM NA ÚŘEDNÍ DESCE	10
RADY A DOPORUČENÍ.....	10
PŘEVODY A PRODEJE DLUHŮ.....	11
ZMOCNĚNÍ	11
POSTOUPENÍ DLUHU.....	12
PŘÍSLUŠENSTVÍ DLUHU	12
ZÁKONNÉ ÚROKY Z PRODLENÍ.....	12
NÁKLADY SOUDNÍHO ŘÍZENÍ.....	13
NÁKLADY EXEKUCE.....	14
ZÁNİK DLUHU.....	14
PROMINUTÍ DLUHU	14
ZAPOČTENÍ DLUHU.....	15
DOHODA STRAN	15
SMRT VĚŘITELE	15
SMRT DLUŽNÍKA	16
DLUH VÍCE DLUŽNÍKŮ	16
RUČENÍ	16
DLUHY V MANŽELSTVÍ.....	17
<i>Zánik a vypořádání SJM.....</i>	17
<i>Ustálená pravidla soudního vypořádání SJM.....</i>	18
<i>Oddlužení manželů.....</i>	19
VYMÁHACÍ SPOLEČNOSTI.....	19
LICHVA.....	20
JAK POZNÁM, ŽE SE JEDNÁ O LICHVU?.....	20

JAKÉ JSOU DŮSLEDKY UZAVŘENÍ LICHEVNÍ SMLOUVY?	21
CO JE TO RPSN, ÚROK Z PRODLENÍ A SMLUVNÍ POKUTA?.....	21
TRESTNÉ ČINY DLUŽNÍKŮ	21
TRESTNÉ ČINY DLUŽNÍKŮ OBECNĚ.....	22
TRESTNÉ ČINY DLUŽNÍKŮ PODLE ZÁKONA.....	23
<i>Úvěrový podvod</i>	23
<i>Poškození věřitele</i>	23
<i>Způsobení úpadku</i>	24
<i>Zvýhodnění věřitele</i>	24
<i>Podvod</i>	24

Informační brožura byla vytvořena pracovníky Sociálně právní poradny, Vzájemné soužití o.p.s. v rámci projektu Jak z toho ven podpořeného v Programu švýcarsko-české spolupráce.

V Ostravě, leden 2014

CO JE TO DLUH A KDY VZNIKÁ

Dluh vzniká tehdy, kdy je na Vaší straně povinnost uhradit nějakou částku. Přičemž dluhem se tato částka stává tehdy, pokud ji nezaplatíte řádně a včas (to znamená celou částku nejpozději v určený (domluvený) den. Zpožděním se zaplacením dluhu nastává jeho splatnost a dlužník se dostává do prodlení. K dluhu pak věřitel může žádat úroky z prodlení a v určitých případech i smluvní pokuty. Po splatnosti je původní částka, která měla být zaplacená, nazývána **jistinou**, a úroky, pokuty a náklady na její vymožení se nazývají **příslušenství**. Dluhy po splatnosti je třeba vždy řešit, především je potřeba si propočítat, jak je možné v domácnosti ušetřit a ušetřené peníze použít na úhradu dluhů. Také je třeba si rozdělit dluhy, které je možné zkusit odložit (tedy vyřídit s věřitelem možnost zaplatit dluhy později) a ty, které je třeba zaplatit co nejrychleji. Pokud ani tehdy nic nepomáhá na úhradu dluhů a dluhy „přerostou přes hlavu“, pak je třeba se snažit najít další způsoby, jak dluhy co nejrychleji uhradit.

PROBLÉMY S DLUHY

Mám dluh – co dělat?

Nejdůležitější je začít dluh řešit. Nestyďte se oznámit věřiteli (tomu, komu dlužíte), že máte problém se zaplacením dluhu, protože dluh musíte uhradit. Pokud máte zpoždění se zaplacením dluhu, jeho výše poroste kvůli úrokům z prodlení a často také kvůli pokutám. Proto se domluvte na **odkladu jeho zaplacení**, nebo **na splátkách**. I když Vám věřitel umožní zaplatit dluh později, neznamená to, že nebudete k dluhu muset uhradit i výše zmíněné pokuty a úroky. Jakmile se dluh dostane do soudního řízení, je zpravidla již na domluvu pozdě, a budete muset navíc zaplatit vysoké poplatky.

Splácení

Věřitel je povinen přijmout na zaplacení dluhu jakoukoli částku. Nemáte-li tedy dostatek peněz na zaplacení celého dluhu, pošlete alespoň část, abyste dluh zmenšili. Opět zase platí, že **dopředu** dejte věřiteli vědět o problému s placením! Splácet lze jakýkoli dluh, i kdyby Vám věřitel tvrdil něco jiného. Protože musí přijmout každou částečnou splátku dluhu, je na Vás určit, jaká bude výše splátky. Je třeba si dobře rozvrhnout, kolik si

můžete dovolit splácet, protože jestli se jednou s věřitelem dohodnete na splátkách dluhu a pak nebudete bezdůvodně schopni dodržet ani tuto dohodu, věřitel s Vámi již nemusí vůbec chtít jednat a může činit kroky, aby z Vás celý dluh vymohl soudně naráz (náklady ponese dlužník viz níže). Při splácení je také třeba předem spočítat, o kolik se zvýší původní dluh, protože splácením nepřestane běžet doba, po kterou se počítají ze zbývajících dluhu úroky z prodlení. Může tak v případě vysokých dluhu nastat situace, kdy dlužníkovy splátky nepostačí ani na úhradu úroků z prodlení a takový dluh tak může dlužník splácet donekonečna. Doporučujeme proto předem spočítat, o kolik sníží splátka dluh (a uhradí úroky z prodlení) a podle toho zjistit, jak dlouho bude potřeba takto splácet. Aktivní splácení dluhu může mít vliv na pozdější soudní řízení. Jestliže splátky budou dostatečné, ale věřitel dlužníka přesto zažaluje, může kvůli splátkám celé řízení dopadnout tak, že věřiteli soud nepřizná náklady soudního řízení. Najednou věřitel bude muset něco zaplatit.

Jestliže dlužník splácí dluh postupně tak, že „na ruku“ věřiteli předává nějaké částky, je důležité nechat si od věřitele vystavit doklad o přijetí splátky. To proto, aby mohl dlužník prokázat, že skutečně splátku uhradil. U splátek však dlužníkovi nepomůže se s věřitelem dohadovat o tom, že mu musí vystavit doklad o předané splátce. V žádném případě si pak dlužník nesmí myslet, že odmítnutím přijetí splátky už věřitel vůbec nechce dluh zaplatit. Jestliže nastane tento problém, řešení je jediné. Zjistit bankovní účet věřitele a poslat splátku na něj.

Dohoda

Věřitel není povinen přistoupit na Vámi navrhované nové splácení dluhu, může chtít uhradit celý dluh naráz většinou v určité lhůtě. Pokud nemůžete uhradit celou částku, pořád platí, že úhradou alespoň části ukážete snahu věc řešit. Dohodnout se s věřitelem ohledně dluhu můžete skutečně na čemkoliv. Od prominutí penále či smluvních pokut nebo úroků z prodlení, po odklad splácení, nové splácení, zajištění dluhu, až po způsob jeho vyplacení. Vždy přitom platí, že jestliže věřitel nechce dohodu, dlužník jej žádným způsobem nemůže nutit. Toto pochopitelně funguje i obráceně.

Dohoda může být domluvena **ústně, po telefonu, písemně, elektronicky nebo dopisem**. Pokud by ovšem mělo dojít k soudnímu řízení, pak písemné dohody doložit a prokázat lze, u ústních nebo telefonických je velký problém je prokázat. Proto, jestliže je **možnost** domluvit se s věřitelem, pak tuto dohodu **uzavřete písemně** - rozhodně se vydejte touto cestou.

K dohodě nemůže být nucen ani věřitel, ani dlužník. Nemá smysl se snažit dohodnout s věřitelem „za každou cenu“. Jestliže věřitel v podmínkách dohody požaduje nesmyslné částky nebo nesmyslné podmínky, pak prostě k dohodě nedojde a dlužník plní podle svých možností. Věřitel má ovšem možnost postupovat ve vymáhání dluhu dalšími kroky. Na druhou stranu věřitel má stejnou možnost vymáhat dluh dalšími kroky i v případě ústní (neprokatelné) dohody.

Nový občanský zákoník dále uvádí, že jestliže se strany dohodnou na splácení dluhu, pak jestliže neuvedou jinak, nebudou po dobu plnění dohody dlužníkem k dluhu přičítány úroky z prodlení (viz níže).

SLOUČENÍ = KONSOLIDACE DLUHŮ

Konsolidaci, nebo-li **sloučení** více půjček či úvěrů do jednoho, dnes nabízí většina finančních institucí. Konsolidací se totiž všechny vaše **dluhy sloučí do jednoho**, který budete následně splácet. Z účtu vám tak bude měsíčně odcházet jen jedna splátka, navíc mnohdy až o tisíce korun nižší, než jste doposud měsíčně za úvěry spláceli.

U většiny bank si můžete při **sloučení půjček** zvolit délku splácení, která se nejčastěji pohybuje od dvou do deseti let. Konsolidovat lze zpravidla všechny nebo alespoň většinu

dluhů, a to i přes to, že je nemáte u jedné společnosti. Bankovní domy vám tak umožní do jedné půjčky sloučit spotřebitelské úvěry, kreditní karty, kontokorent, ale třeba také leasing na auto.

Výhody konsolidace

Sloučení více půjček do jedné může být řešením, pokud přestáváte zvládat svůj měsíční rozpočet a měsíčně vám na účtu chybí pár stovek nebo tisíc korun. Ke **konsolidaci svých dluhů** se však také často rozhodnou lidé, kteří potíže se splácením nemají. Důvody pro to mohou být různé, například časová úspora nebo větší přehled nad domácím rozpočtem. Sloučením půjček a úvěrů také můžete **ušetřit za pravidelné bankovní poplatky**. Méně zaplatíte také za vedení několika úvěrových účtů, větší množství trvalých příkazů, které při konsolidaci sloučíte do jednoho, nebo za bankovní převody.

Pro konsolidaci dluhů budete potřebovat potvrzení o pravidelném příjmu.

Na první pohled se tedy **konsolidace dluhů** může zdát ve všech směrech výhodná, avšak toto první zdání může být klamné a na sloučení úvěrů můžete naopak i prodělat. Zájemci o konsolidaci by si tak měli u banky ze všeho nejdříve ověřit podmínky, za kterých sloučení úvěrů nabízí.

Ne všechny bankovní domy vyhoví každému zájemci. Potíže můžete mít, pokud jste již v registru dlužníků. Počítejte také s tím, že většina solidních peněžních ústavů po vás bude chtít doložit **pravidelný měsíční příjem** a jeho výši. Jestliže stabilní zaměstnání s pravidelným a dostatečně vysokým příjmem nemáte, pak s největší pravděpodobností konsolidaci úvěrů či půjček nebudete moci využít.

Náklady konsolidace

V případě schválení si určitě u bankovních úředníků zjistěte **maximální dobu splácení, výši měsíční splátky a v neposlední řadě také roční procentní sazbu nákladů**, známou pod zkratkou RPSN. Než o konsolidaci začnete jednat, měli byste si také zjistit, za jakých podmínek můžete předčasně splatit své stávající závazky. Sloučení půjček totiž funguje tak, že banka, u níž o **konsolidaci dluhů** žádáte, spočítá a vyplatí vaše závazky vůči jiným společnostem. A právě některé finanční instituce mohou požadovat sankce za předčasné splacení úvěru. Jedná se tedy náklad, který je nutné do konsolidace promítnout.

Zápory konsolidace

Při tomto počítání snadno dojdete k závěru, že konsolidace není úplně pro každého až tak výhodná, jak by se na první pohled mohlo zdát. I **konsolidace dluhů** je totiž komerční produkt banky, a tak je potřeba i v tomto případě počítat s náklady v její prospěch. Vám se sice měsíční splátky zmenší, ale prodlouží se doba splácení. Výsledek je ten, že za své závazky ve finále můžete zaplatit i **mnohem více** než před samotným **sloučením úvěrů**, přičemž někdy se výsledná částka může lišit až o desetitisíce korun.

Máte-li tedy dostatečný příjem a splácení vašich úvěrů vám nedělá potíže, pravděpodobně pro vás nebude sloučení půjček příliš výhodné a uděláte lépe, pokud budete úvěry i nadále splácet jednotlivě. Pokud jste však dostali do situace, kdy výše všech vašich splátek začíná narůstat do nepříjemných rozměrů, **může být pro vás konsolidace vhodným způsobem**, jak ulevit své peněžence a nedostat se do větších potíží spojených s neschopností včas splácet své závazky.

REJSTŘÍKY DLUŽNÍKŮ

Jestliže dlužíte nebo jste někdy dlužil, je vaše jméno vedeno v registru dlužníků. Do nich nahlíží převážně banky, jiné finanční instituce, leasingové společnosti a další, aby posoudily důvěryhodnost svého potenciálního klienta, zvláště když se uchází o půjčku či hypotéku. Základní české rejstříky dlužníků-fyzických osob jsou tři:

- Bankovní registr klientských informací (BRKI), provozovaný společností Czech Banking Credit Bureau (CBCB)
- Nebankovní registr klientských informací (NRKI), provozovaný zájmovým sdružením právnických osob Leasing & Loan Credit Bureau (LLCB)
- Registr Solus

Bankovní registr klientských informací

Bankovní registr klientských informací (BRKI) vznikl v červnu 2002 a byl vytvořen primárně pro potřeby bank. Data v něm mohou vyhledávat všechny banky působící na českém trhu. Sdružuje jak pozitivní, tak negativní informace o platební morálce klienta v zúčastněných bankách. To znamená, že de facto ví o **všech** vašich úvěrech, i o těch řádně splácených. Protože se jedná o vyloženě bankovní registr, má největší váhu.

Do registru se je neradno dostat, informace se v něm totiž archivují až čtyři roky – zaplacení dlužné částky se jistě počítá, ale plně vám důvěryhodnost ještě nenavrací. Do registru se můžete dostat i při pozdním placení splátek: v bance vám sice řeknou, že všechny pohledávky jste splatili, nicméně při žádosti o jinou půjčku či hypotéku vás může překvapit, že banka vidí, že jste dříve měli problém s termíny splatnosti. A to může být pak důvodem, proč banka nebude chtít uzavřít další smlouvu.

Problémy vám může způsobit i obyčejný **kontokorent**. Klient vyčerpá daný limit, pak banka po několika dnech strhne nějaký poplatek, hned jste přečerпали a tím spadáte do registru dlužníků.

Nebankovní registr klientských informací

Nebankovní registr klientských informací (NRKI) je podobný registru bankovnímu. Je v provozu od roku 2005 za účelem zjišťování údajů o důvěryhodnosti klientů také v oblasti nebankovní. Při pohledu na seznam členů lze konstatovat, že se jedná hlavně o registr sdružující banky či instituce zaměřené zejména na leasingové půjčky či jiný **splátkový prodej**. Stejně jako u bankovního registru, i zde jsou informace evidovány až čtyři roky.

Registr Solus

Registr Solus je z výše uvedených mezi lidmi možná tím nejznámějším. Mnoho lidí se diví, když jim paní na přepážce v bance sdělí při vyřizování žádosti o půjčku či hypotéku, že jsou v registru dlužníků (v registru dlužníků Solus je skoro každý desátý Čech). Jak je to ale možné, když daný klient žádnou půjčku nemá a nikdy neměl? Solus totiž nesdružuje pouze banky či společnosti z finančního sektoru. Stačí špatně platit telefon či plyn a budete do registru zapsáni.

Mávnout rukou nad fakturou za telefon se vám dnes může dosti nevyplatit. Samozřejmě, registr Solus má menší váhu než předchozí dva rejstříky. Ale i on vám však problémy v bance způsobit může. Informace se v tomto registru evidují „jen“ tři roky.

Jak zjistit, zda máte vroubek?

Registry sice nemají při posuzování vaší důvěryhodnosti stejnou váhu, nicméně pokud potřebujete rychle půjčku či hypotéku, záznam v kterémkoli z nich může proces vyřízení dost zbrzdit či úplně zhatit. Registry informace evidují poměrně dlouho. Pokud si tedy nejste jisti, jestli někde nemáte nějaký utajený hříšek, nechte si z nich vystavit výpisy.

Informace k výpisu z příslušného registru lze najít na příslušných webových stránkách. Pro oba rejstříky platí stejná pravidla. Výpis si můžete vyzvednout expresně za 200,- Kč (nebo to za vás může udělat osoba vybavená vaší plnou mocí) nebo si ho nechat zaslat poštou na dobírku za stejný poplatek. Zde počítejte, že to několik dní bude trvat. Co se týká nebankovního registru Solus, informace a formuláře naleznete na jeho webových stránkách – www.solus.cz. Funguje obdobně, jen není možné výpis vyzvednout osobně, na dobírku vás vyjde na 144,- Kč.

Nejen aktuální, ale i minulé dluhy

Registry tedy finančním institucím neslouží jen jako zdroj o tom, zda aktuálně někde dlužíte, ale také o vaší splátkové historii a platební morálce. V bankovním registru banky dokonce vidí, kde jste podávali žádost o úvěr, zda byla ukončena nebo zamítnuta. Registry se většinou aktualizují měsíčně.

V posledních letech se celkem logicky záznamy v bankovních registrech posuzují přísněji. Některé banky od „problematických“ klientů dávají rovnou ruce pryč. Některé vám úvěr mohou povolit na výjimku a některé například za navýšení úrokové sazby.

PROMLČENÍ

Jestliže je dluh velmi dlouhou dobu po splatnosti bez toho, že by byl zaplacen, nebo věřitelem zažalován, může nastat jeho **promlčení**. Co to promlčení vlastně je? Jedná se o situaci, kdy dluh, přestože mohl být věřitelem dlouho vymáhán, vymáhán nebyl, a proto jej už vymáhat prakticky nejde.

Od roku 2014 (a platnosti Nového občanského zákoníku) se **doba promlčení sjednotila na 3 roky**. Existují výjimky, nicméně pro běžné dluhy platí ony tři roky. To je však hranice dána skutečností, že dluh je dávno po splatnosti. V případě, kdy věřitel ví, nebo má vědět, že dluh určitého dne má být zaplacen, je promlčecí doba dokonce „jen“ dva roky. Co se tedy stane, když se dluh promlčí? Zdánlivě nic. Stále jako dluh existuje a dlužník je povinen je zaplatit. Změna je v tom, že pokud věřitel promlčený dluh zažaluje a dlužník namítne promlčení, soud nevydá rozhodnutí a dlužníkovi zaplatit nepřikáže. Odborně se říká, že promlčený dluh nepoživá právní ochrany.

Příklad z praxe:

Vymáhací společností, která koupila dluh od mobilního operátora (nezaplacený paušál za telefon) byl dlužník vyzván dopisem, aby zaplatil (k tomu dlužníka upozornily na hrozbu soudu a exekuce). Dluh vznikl 1.6.2009, kdy dlužník nezaplatil fakturu za telefon. Protože měl zaplatit do 30.6.2009, v prodlení se ocitl dne 1.7.2009. A od tohoto dne začala věřiteli běžet (v tomto případě) dvouletá promlčecí doba. To znamená, že domluvit se s dlužníkem, získat dluh, nebo podat žalobu musí věřitel do 1.7.2011. Proč není v tomto případě promlčecí doba tříletá? Protože věřitel od koupení dluhu od mobilního operátora přesně věděl, od kdy dlužník nezaplatil, a kdy zaplatit měl. Pokračujeme v příkladu; vymáhací společnost zažalovala dlužníka 1.8.2013 tak, že po soudu chtěla vydání platebního rozkazu (rozhodnutí, ke kterému není potřeba jednání před soudem). Dlužník byl vyzván, aby se k podané žalobě vyjádřil (dostal na to 15denní lhůtu) a napsal námitku promlčení. Soud pak jednoduše žalobu zamítl, protože dluh je promlčen. Co by se stalo, kdyby dlužník nijak nereagoval? Soud by vydal platební rozkaz, protože by mu nikdo promlčení nenamítal a promlčený dluh by nahradil soudním rozhodnutím (u toho je doba promlčení deset let). Dlužník by musel dluh uhradit...

Uznání dluhu

Uznání dluhu je úkon, který **písemně** provede dlužník a vůči věřiteli - **co do důvodu a výše uzná existenci dluhu a zaváže se jej uhradit**. Někomu se může zdát tento úkon nevinný, ale na základě uznání dluhu může věřitel dlužníka zažalovat a nepotřebuje k tomu žádné jiné důkazy, kterými by prokázal, že dlužník skutečně věřiteli dluží. Zároveň se promlčecí doba posunuje na den, kdy bylo uznání dluhu dlužníkem sepsáno a prodlužuje se na deset let.

Příklad z praxe:

Dlužník vymáhací společnosti, která koupila jeho dluh od mobilního operátor, a se domluví s pracovníkem společnosti na splátkách dluhu, ale zároveň po něm pracovník chce podepsat uznání dluhu. Dlužník to dne 1.6.2013 podepíše, zaváže se splácet dluh, nicméně už první splátku není schopen uhradit. Co se změní? Dluh (viz předchozí příklad z praxe) je dne 1.6.2013 již promlčený, ale na tom už nezáleží, protože dlužník dluh uznal. Nová promlčecí doba tak začne běžet od 1.6.2013 u bude trvat deset let, tj. do 1.6.2023. Po celou tu dobu má věřitel čas podat na dlužníka žalobu.

Jak je vidět z příkladu uznat lze i dluh, který je promlčený. Uznáním dluhu se věřitel promlčení zbaví a může klidně dlužníka zažalovat. V příkladu bylo také uvedeno, že dlužník nesplnil ani jednu splátku podle dohody, proto jej mohl věřitel žalovat. Tady je třeba si dát pozor, co člověk podepisuje, a k čemu se zavazuje. Jestliže totiž uznání dluhu nemělo vztah k dohodě o splátkách, pak i v případě řádného splácení může věřitel podat na soud žalobu.

DORUČOVÁNÍ

Častým problémem, kvůli kterému také často dluhy vznikají, je doručování písemností. Jednoznačně platí, že každý zodpovídá za to, že adresa, kterou uvede jako doručovací, bude fungovat a že si na této adrese může dotýčný poštu vybrat.

Proto je vždycky potřeba např. při stěhování zajistit, aby všichni věřitelé a další důležité osoby a instituce věděly, kam se člověk stěhuje a kam mu zasílat poštu. Odpovědnost je totiž na každém příjemci.

Pro vznik dluhu přitom stačí málo. **Nepřevzetí zásilky, neúspěšné doručení**, apod. A přitom obsahem dopisu může být poslední výzva k zaplacení dlužné částky, na kterou dlužník z jakéhokoli důvodu zapomněl. Tím, že na ni dlužník nebude reagovat, dává věřiteli signál, že se o řešení dluhu nezajímá. Věřitel pak zpravidla jde okamžitě podat žalobu na soud a tehdy už je pozdě se snažit domluvit smírnou cestou.

Doručování do vlastních rukou

Některé dokumenty a rozhodnutí institucí včetně soudů musí být každému doručeny do vlastních rukou. To znamená, že se je poštovní doručovatel pokusí doručit přímo. Nicméně, jestliže na uvedené adrese adresáta psaní nezastihne, nebo tento si psaní odmítne převzít, pak doručovatel vyplní papírek, ve kterém oznámí adresátovi, kde a jak dlouho bude jeho psaní na poště k vyzvednutí. Zpravidla je to deset dní.

Jestliže si adresát ani v těch deseti dnech psaní nevyzvedne, pošta psaní vrátí odesílateli s poznámkou, proč se tak děje, a podle zákona se bude „předpokládat“, že adresát psaní viděl, mohl si jej přečíst a rozhodl se nereagovat. Se všemi z toho plynoucími důsledky.

Poznámka nakonec: z hlediska zákona je jedno, jestli adresa, na které doručovatel hledal, je stará, neplatná, dům zbourán, nebo si adresát skutečně nechce psaní převzít. V každém takovém případě se bude psaní považovat za doručené.

Doporučení? Pokud máte s někým uzavřenou smlouvu, platíte telefon, splácíte půjčku, apod. a zrovna se stěhujete, zajistěte, aby prokazatelně všichni věděli novou adresu, kde vás zastihnou. Jinak vás může překvapit dokonce až exekutor.

Prosté doručování

Drtivá většina dopisů a oznámení je doručována prostým způsobem – obyčejný dopis, korespondenční lístek. Stejně jako v předchozím případě však platí, že každý zodpovídá za to, že smluvní partneři a další důležité osoby a instituce budou znát aktuální a skutečnou adresu. V opačném případě se taková osoba vystavuje riziku, že ji uteče informace, kterou potřebovala. U prostého doručování však následky zpravidla nebývají tak problematické, protože zásadní dokumenty (především od soudu) bývají doručovány do vlastních rukou.

Doručení vyvěšením na úřední desce

Zvláštním způsobem doručení zprávy je vyvěšení této zprávy na úřední desce soudu, úřadu apod. Jedná se o zákonem přesně vyjmenované případy, kdy lze tohoto doručení využít. Typickým příkladem je doručení rozsudku soudu. Ten obvykle musí být doručen do vlastních rukou. Nicméně, jestliže se toto stále nedaří a soudu se nepodaří zjistit správnou adresu adresáta, pak rozsudek soud vyvěsí na úřední desce po dobu 6 měsíců. Poté jej sundá a bude se opět „předpokládat“, že si ho adresát na desce přečetl. Poznámka: toto je také zdůvodnění případu, kdy dlužníkovi jako první dopis přijde nařízení o zaplacení dluhu od exekutora a dlužník ani netuší, že nějaký jeho dluh prošel soudním řízením. Prošel, ale protože po celou dobu nikdo nevěděl, kam se dlužník „schoval“, proběhlo řízení bez něj a rozsudek nabyl právní moci vyvěšením na úřední desce. Teprve exekutor má pravomoci, které mu pomáhají každého dlužníka najít.

Rady a doporučení

Jelikož je otázka doručování ve věcech dluhů zásadní, přinášíme několik rad, jak se takové situaci vyhnout:

- v první řadě si ověřte, zda všichni smluvní partneři či důležité osoby, zkrátka všichni, kterým máte něco platit, mají vaši platnou adresu
- ujistěte se, že máte označenou schránku, zabezpečenou proti vykradení, se svým čitelným jménem
- v případě, že se budete stěhovat, oznamte všem výše uvedeným osobám tuto změnu prokazatelným způsobem (např. doporučeným písemným sdělením) – toto vás chrání v případě, kdy by někdo změnu nerespektoval a poslal vám psaní na starou adresu
- informujte se na poště o možnosti zřídit nebo přeposílat dopisy do schránky na poště.
- zvažujte zřízení datové schránky

- při vybírání schránky se záplavou reklamních letáků dávejte pozor, ať omylem psaní, nebo oznámení nevyhodíte/alternativou je zakázání vkládání reklamních letáků do schránky/
- poučte rodinné příslušníky nebo osoby, které mohou vybírat schránku, na co si musí dávat pozor, poučte je, že nesmí za vás podepisovat doporučenou poštu do vlastních rukou, i když to bude znamenat, že budete muset jít na poštu
- při uzavírání jakýchkoli závazků a vypisování adresy se ujistěte, že jste adresu uvedli správně

PŘEVODY A PRODEJE DLUHŮ

Častým případem postupu věřitele je přenechat celou záležitost vymožení dluhu od dlužníka specializované společnosti, která, za určitou odměnu, dluh vymůže. Věřitel se tak nemusí o dluh starat a přitom si zajistí řešení dluhu. Základní postupy, které může věřitel zvolit, jsou dva; zmocnění někoho mandátní smlouvou či smlouvou podobného charakteru, nebo postoupení (prodej) dluhu.

Zmocnění

Věřitel může s kýmkoli uzavřít mandátní smlouvu, kterou mu přikáže, aby dluh za něj s dlužníkem řešil a vymohl peníze. Sám věřitel pak může celou záležitost pustit ze zřetele, protože o dluh se stará někdo jiný. Dlužník sám nemůže toto rozhodnutí nijak ovlivnit, jemu se zmocnění pouze oznámí. Nicméně tento způsob má pro všechny zúčastněné strany určité obtíže.

Především pro dlužníka je to fakt, že o dluhu s ním jedná profesionální společnost, která se vymáháním dluhů živí a bude zaplácena jen v případě, kdy dluh vymůže. Proto také často dochází k případům, kdy taková společnost se snaží dlužníka vystrašit hrozbou soudu či exekuce a snaží se jej jakkoli přimět, aby jim dlužnou částku uhradil.

Dalším nešvarem takových společností občas bývá to, že k vlastnímu dluhu si přičítají nesmyslně vysoké částky jako náklady na vymožení, které chtějí po dlužníkovi uhradit. Je třeba si zde uvědomit, že právní vztah založený smlouvou mezi společností a věřitelem nezakládá povinnosti dlužníkovi, kromě toho, že musí jednat se společností místo s věřitelem. Takže jestliže si společnost za zaslání obyčejné písemné výzvy účtuje další částky, pak se dlužník může bránit.

Příklad z praxe:

Mobilní operátor jako věřitel podepsal se společností Vymůžeme s.r.o. mandátní smlouvu, aby pro něj vymohl dlužnou částku od dlužníka ve výši 2.000,- Kč. Společnost následně zaslala dlužníkovi první výzvu, kde mu sdělila, kolik dluží, doložila kopii smlouvy, že zastupuje věřitele a vyzvala dlužníka k úhradě do 15 dnů. Dlužník odpověděl dopisem, ve kterém navrhl splátky ve výši 100,- Kč. Společnost odmítla tak nízké splátky, protože by splácení trvalo bez mála dva roky. Následně poslala dlužníkovi další výzvu, ve které mu sdělila, že musí uhradit 2.000,- Kč a náklady za vymáhání dluhu 1.000,- Kč. Dlužník ve lhůtě nezaplatil a nereagoval. Společnost mu proto zaslala třetí výzvu, ve které mu pohrozila soudem a přikázala mu uhradit dluh 2.000,- Kč a náklady 2.500,- Kč.

Dlužník se dopisem ohradil, že není důvod, proč by měla společnost požadovat náklady vyšší, než je vlastní dluh. Společnost reagovala výzvou, ve které hrozila dlužníkovi exekucí, a že její pracovníci přijdou k němu domů a sepišou mu majetek. Přikázala mu uhradit 2.000,- Kč a náklady 4.500,- Kč.

V každé výzvě navíc informovala dlužníka o rostoucích nákladech a úrocích z prodlení. Dlužník na poslední výzvu reagoval dopisem, že nezaplatí tak moc navýšenou částku, protože za pár dopisů společnost nemůže chtít 4.500,- Kč. Dlužníkovi posléze přišla od soudu výzva, aby se vyjádřil k žalobě, kterou jménem mobilního operátora společnost

podala. Žaloba zněla na částku 2.000,- + úroky z prodlení + náklady soudu. Po oněch 4.500,- Kč nikde ani památka.

Vysvětlení? Na základě mandátní smlouvy jsou náklady za službu vymožení dluhu společností Vymůžeme s.r.o. povinen hradit věřitel, tedy mobilní operátor. Domluva mezi věřitelem a společností totiž zní tak, že věřitel musí dostat zpátky celý svůj dluh, co vymůže společnost nad tuto částku, je její zisk. Společnost je krytá navíc z obou stran. Pokud totiž dlužník jako v příkladu nezaplatí, je náklady společnosti (ale skutečné náklady) povinen uhradit věřitel. Dlužník nikoli.

Postoupení dluhu

Dalším postupem věřitele, jak se nemuset zabývat dluhem je, že dluh prodá jinému věřiteli. Ten se tím pádem stává novým věřitelem a je nutné řešit dluh s ním. Jako dlužník nemáte možnost tento postup nijak ovlivnit, protože jedině, co musí nový věřitel udělat, je oznámit vám postoupení a prokázat, že on je nový věřitel.

Nový věřitel má právo na všechny úroky a pokuty, které k dluhu patří. Může také požadovat zaplacení nákladů spojených s vyřizováním dluhu, např. zaplacení dopisů, náklady na pracovníky věřitele atd. Tyto náklady však nemůže zvyšovat jenom proto, aby měl z dluhu velký zisk, naopak tyto náklady musí být účelné a pokrýt výdaje, které věřitel měl. Proto, pokud věřitel požaduje nesmyslně vysoké náklady, můžete se ohradit a jejich zaplacení odmítnout. V praxi to znamená, že uhradíte dluh, úroky, pokuty a náklady, které uznáte za přiměřené a zbytek uhradit odmítnete.

V případě odmítnutí uhrazení celé částky, kterou po Vás věřitel chce, Vás může věřitel žalovat před soudem, nicméně věřitel je před soudem povinen zdůvodnit a dokázat účelnost nákladů, které Vám chce k dluhu přičíst. Soud mu je nemusí přiznat.

Je nutné si také uvědomit, že vymáhací společnosti jsou založeny za účelem zisku na tom, že Váš dluh zaplatíte. Budou proto vždy směřovat k podání žaloby na soud, i kdybyste se s nimi jakkoli jinak domluvili.

PŘÍSLUŠENSTVÍ DLUHU

Je-li dlužník s plněním dluhu v prodlení (nezaplatil řádně a včas celý dluh), věřiteli vzniká právo na další částky, které se ke dluhu vážou. Zpravidla se jedná o **smluvní pokuty**, dále o **úroky z prodlení** a konečně o **náklady vynaložené na získání dlužné částky**. Mezi nejčastější příslušenství dluhu (peněžitého) tak patří: smluvní pokuty, úroky z prodlení, náklady na upomínání nebo vymáhání (jen účelně vynaložené), poplatky za soud či jiné instituce, náklady za právní zastoupení a náklady exekuce.

U **smluvních pokut** je situace velmi jednoznačná. Jestliže pro nějaké porušení smlouvy byla stranami sjednána smluvní pokuta a dlužník smlouvu skutečně poruší (pokud nezaplatí, řekněme splátku včas), je povinen k vlastnímu dluhu zaplatit i smluvní pokutu.

Doporučujeme proto v případě uzavírání smluv vždy zkontrolovat část, která se týká smluvních pokut nebo porušení smlouvy, abychom si udělali představu, co nás čeká, když nějak smlouvu porušíme. Také je třeba si uvědomit, že výše smluvní pokuty není omezená, měla by být pouze „přiměřená“, což může v případě nevýhodné podepsané smlouvy dlužníkův dluh výrazně zvýšit.

Zákonné úroky z prodlení

Na úroky z prodlení má věřitel nárok přímo ze zákona. Jsou stanoveny nařízením vlády č. 351/2013 Sb., 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky

Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob. Pro rok 2014 je úrok z prodlení ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro kalendářní pololetí, ve kterém došlo k splatnosti dluhu zvýšenou o osm procentních bodů. Výše repo sazby ČNB pro rok 2014 je 0.05 %. Zjednodušeně to znamená, že za každý den, po který dlužník nezaplatí věřiteli dluh, může si věřitel k dluhu připočítat částku, kterou podle výše uvedeného popisu vypočítá.

Příklad:

Máme dluh ve výši 1.000,- Kč. Dlužník jej měl zaplatit 1. ledna 2014, nicméně je zaplatí (celý) až 31.12.2014. S placením dluhu se zpozdil o celý rok. Úrok z prodlení je dohromady podle výše uvedeného popisu 8.05 % z dlužné částky. Pokud tedy dlužník rok nezaplatí ani část dluhu, na konci roku si věřitel přičte 80,5 Kč úroku z prodlení.

Z příkladu je vidět, že úroky z prodlení nejsou nijak vysoké.

Smluvní úroky

Podle Nového občanského zákoníku je nyní možné, aby si strany sjednaly ve smlouvě (ze které vznikne dluh) úroky vyšší i nižší, než jak jsou stanoveny v zákoně. Při sjednávání takové smlouvy si tak každý musí dát pozor, protože hrozí, že se mu případný dluh velmi prodraží.

Náklady soudního řízení

Náklady soudního řízení tvoří větší množství jednotlivých poplatků či nákladů. Hned ze začátku se k příslušenství dluhu připočte náklady v podobě poplatku za soud. Tento poplatek je povinen uhradit věřitel soudu před tím, než se soud začne zabývat samotným dluhem. V případě, že soud dá věřiteli v rozsudku za pravdu, tento poplatek bude muset uhradit dlužník.

Věřitel nemusí žalovat dlužníka před soudem sám, může si na to najmout právního zástupce – advokáta. Ten má nárok za to, že někoho zastupuje, na advokátní odměnu, která se také počítá do nákladů k dluhu a v případě výhry věřitele v soudním řízení ji musí zaplatit dlužník. Podotýkáme, že tyto částky mohou být každá jednotlivě i vyšší než celý původní dluh.

Např. *V běžném řízení si advokát řekne o dva náklady právní služby po 1.000,- Kč, dva režijní paušály po 300,- Kč a DPH. Pokud věc řeší již od začátku a posílá dlužníkovi předžalobní výzvu, může se jeho náklad zvýšit až o dalších 1.300,- Kč bez DPH. Sečteno podtrženo, advokát bude dlužníka stát 3.900,- Kč + DPH = 4.719,- Kč. Soudní poplatek pro dluh ve výši 1.000,- Kč činí 400,- Kč - je možné ale žalovat na soudní řízení se soudním poplatkem ve výši 1.000,- Kč.*

Sečteno a podtrženo, po rozsudku soudu má dlužník vůči věřiteli dluh ve výši:

1.000,- Kč	původní dluh
80,5 Kč	úroky z prodlení
4.719,- Kč	náklady právníka
<u>1.000,- Kč</u>	soudní poplatek
6.799,5 Kč	

To už je výrazně vyšší dluh, než původních tisíc korun.

U nákladů řízení však soud může povinnost zaplatit náklady snížit, nebo zrušit. Typicky se tak děje v případě, kdy je mezi náklady řízení a vlastním dluhem hrubý nepoměr co do výše. V takových případech soud může náklady snížit, nebo je přiznat jen zčásti, nebo je nepřiznat vůbec.

Vzhledem k tomu, že při vyřizování dluhu má náklady i dlužník, a tento také vyhraje soud, náklady řízení a náklady dlužníka pak musí zaplatit věřitel. **Je třeba si uvědomit, že fakt, že dlužník je v tíživé sociální situaci, nebo že nemá finanční rezervu, či že se musí starat o nezletilé děti, není důvodem pro soud, aby nepřikázal dlužníkovi zaplatit dluh.** Přístup dlužníka, či jeho návrhy mohou u soudu zohlednit např. tak, že v rozsudku dovolí dlužníkovi splácet dluh včetně nákladů postupně.

Náklady exekuce

Exekucí, tedy nuceným výkonem rozhodnutí soudu, se dlužníci dostávají se svými dluhy do poslední fáze vymožení dluhů. V této chvíli již dlužníci nezaplatili ani podle příkazu soudu, proto je možné jakýmkoli zákonným způsobem zpeněžit jejich majetek a použít jej k úhradě (umoření) dluhu. **Výkonem rozhodnutí soudu jsou pověřeni soudní exekutoři, které si vybírá věřitel.**

Dlužník do výběru exekutora nemůže žádným způsobem zasahovat. Protože exekutorovi také náleží odměna, je na začátku exekuce uhrazena záloha věřitelem a dle očekávání během vymáhání dluhu ji celou zaplatí dlužník.

Náklady exekuce činí podle vyhlášky č. 330/2001 Sb. nejméně 3.000,- Kč za odměnu exekutora a 3.500,- Kč za hotové výdaje a náklady za využitý čas exekutora. Jestliže je exekuce složitější, exekutor musí cestovat, popř. nařídí dražbu majetku dlužníka, pak se náklady exekuce ještě zvyšují.

Když se tyto částky započítají do příslušenství dluhu v příkladu, pak výsledný dluh bude činit;

6.799,5 Kč	původní dluh + náklady právníka + úroky + soudní poplatek
3.000,- Kč	odměna exekuce
<u>3.500,- Kč</u>	náklady exekutora
13.299,5 Kč	

Jak je vidět, dluh v exekuci se navýší cca 13krát oproti původnímu dluhu. Pro přesnost ještě podotýkáme, že i v exekučním řízení se mohou k dluhu přidat i náklady za advokáta věřitele a že celou dobu stále běží úroky z prodlení, takže ve výsledku může být výsledná výše dluhu ještě výrazně vyšší.

Na druhou stranu, jestliže dlužník splní do 30 dnů ode dne, kdy ho exekutor k zaplacení dluhu vyzve, pak se odměna exekutora místo 3.000,- Kč sníží na 1.750,- Kč.

ZÁNİK DLUHU

Dluh zaniká nejčastěji tak, že je **plně uhrazen – splněn**. Nicméně existují i případy, kdy dluh zanikne jiným způsobem. Mezi tyto případy řadíme například **prominutí dluhu, započtení dluhu, dohodu stran a smrt účastníků**.

Prominutí dluhu

Věřitel může po dohodě s dlužníkem, nebo sám od sebe prominout dlužníkovi zaplatit část dluhu, příslušenství dluhu nebo celý dluh. Může prominout dluh bez podmínek, nebo s určitou podmínkou. **Na prominutí dluhu nemá dlužník v žádném případě nárok, jedná se vždy o dobrou vůli věřitele.** Jestliže věřitel promine dluh vůči dlužníkovi pod podmínkou, kterou dlužník splní, pak si věřitel již nemůže prominutí bez vážného důvodu rozmyslet a vzít zpět. Obecně lze však říci, že promíjení dluhu **není častým důvodem zániku dluhu**.

Prominutí příslušenství dluhu může vypadat tak, že věřitel oznámí dlužníkovi, že pokud mu uhradí vlastní dluh do nějaké doby, pak po něm nebude žádat úroky z prodlení, nebo smluvní pokuty. V případě nákladů na soudní řízení, nebo nákladů, které má dlužník uhradit na základě rozsudku soudu, pak je šance na prominutí byť i malé části dluhu velmi malá.

Započtení dluhu

Pokud dlužník dluží věřiteli určitou částku, ale zároveň je věřitelovým věřitelem, pak po splnění zákonných podmínek může nastat situace, kdy se oba dluhy (věřitelův vůči dlužníkovi a dlužníkův vůči věřiteli) navzájem vyruší a přestanou existovat.

Příklad z praxe:

*Dlužník dluží věřiteli za nájem na bytě a za poslední vyúčtování vody. Průběžně splácí celý dluh a toto trvá již celý rok, přičemž dlužníkův dluh je už „pouze“ 4.500,- Kč. Věřitel jako majitel domu dostal další vyúčtování vody, na základě kterého zjistí, že dlužník přeplatil zálohy na vodu, a tedy musí dostat zpátky přeplatek ve výši 2.000,- Kč. Věřitel tak může udělat dvě věci; buď dlužníkovi dá přeplatek a jejich dohoda o splácení bude dále běžet beze změny, nebo přeplatek **započte** na dluh dlužníka na nájmu a vodě. Započtení se nazývá druhá varianta. Tedy, věřitel odečte 2.000,- Kč od dluhu a dlužníkovi oznámí, že už bude podle dohody splácet jenom 2.500,- Kč.*

Dohoda stran

Věřitel a dlužník se vždy mohou dohodnout na všech okolnostech týkajících se dluhu. Mohou si sjednat splátkový kalendář, mohou se domluvit na uznání dluhu, mohou se domluvit na prominutí části dluhu, nebo odkladu placení. **Možnost dohodnout se je právo, nikoli povinnost**, proto žádná ze stran nesmí být k dohodě nucena. V rámci dohody si strany mohou podle nového občanského zákoníku dohodnout, že dlužníkův dluh zanikne, a že další „nový“ nevznikne.

Smrt věřitele

Smrtí věřitele se dlužník své povinnosti uhradit dluh nezbaví, pokud se nejednalo o dluh vázaný přímo na osobu věřitele (např. bolestné). V ostatních případech **přechází právo na zaplacení dluhu na právní nástupce věřitele**. Pro dlužníka to ovšem znamená problém, protože v takovém případě je v situaci, kdy vlastně ani neví, komu má zaplatit.

Obecně lze **doporučit** poté, co jako dlužník zjistíte, že věřitel zemřel, písemně k jeho rukám vznést dotaz, kdo by měl být právním nástupcem, nebo podle dohody s věřitelem plnit dál s tím, že peníze (splátky) budou uloženy do advokátní, notářské nebo soudní úschovy. Jako dlužník se tímto vyvarujete možnosti, že by někdo napadl dohodu, kterou jste s věřitelem uzavřeli. V praxi se však často stává, že dlužník poté, co se dozví o úmrtí věřitele, platit přestane, a to i přesto, že se jedná o dluh, který smrtí věřitele nezaniká.

Jaké jsou důsledky? Pokud existovala dohoda o plnění dluhu mezi zesnulým věřitelem a dlužníkem, tak neplacením ji dlužník porušil, takže právní nástupce (typicky dědic, nebo nástupnická společnost) může dluh zažalovat před soudem pro porušení dohody. Také platí, že veškeré příslušenství, na které měl nárok původní věřitel, má i právní nástupce. Tedy jestliže se věřitel s dlužníkem ústně dohodl, že mu promine část dluhu, tak smrtí věřitele tato domluva padá a dlužník bude muset zaplatit celou částku.

Smrt dlužníka

Smrtí dlužníka **dluhy opět nekončí**, jestliže se nejednalo o dluhy, které byly vázané na jeho osobu (třeba dlužné výživné). Všechny ostatní dluhy se stávají součástí majetku, který bude rozdělen v dědickém řízení **dědicům dlužníka**.

Jestliže tedy zemře dlužník, který neměl majetek a naopak mnoho dluhů, jeho dědicové se mohou ocitnout v nevýhodném postavení, protože věřiteli budou muset uhradit dluhy zůstavitele.

Oproti dřívějšímu zákonu teď dědicové budou hradit dluhy zůstavitele ze svého i **nad** rámec dědického podílu. Nemusí to tak být vždy, nicméně v těchto případech, pokud dědic dlužníka neví o velkém majetku, který dlužník měl, je na místě zvážit odmítnutí dědictví. Dědic, který odmítne dědictví po dlužníkovi, nepřebírá jeho dluhy a tyto jsou věřiteli vyplaceny až do výše zůstavitelova majetku.

DLUH VÍCE DLUŽNÍKŮ

Dlužit vždy nemusí pouze jeden dlužník. Poměrně často se naopak stává, že dlužníky je více osob. Ať už jsou to manželé, nebo ne. Mohou nastat případy, kdy věřitel může vymáhat dluh po více osobách. Pokud již dluží více dlužníků, zpravidla pak platí, že dluží věřiteli celý **dluh společně a nerozdílně**. To znamená, že věřiteli je jedno, po kom z dlužníků bude požadovat zaplacení celého dluhu, může si vybrat. Také to neznamená, že když existují dva společní dlužníci, tak věřiteli každý má zaplatit polovinu dluhu. Ne, je to jinak. Každý dlužník odpovídá za to, že věřitel dostane celý dluh, a pokud by to znamenalo, že jeden dlužník zaplatí všechno a druhý nic, nemůže s tím platící dlužník nic udělat.

Na druhou stranu má samozřejmě platící dlužník možnost poté, co celý dluh uhradí (a věřitel již po něm nemůže nic požadovat), uplatnit proti dalším dlužníkům, kteří s ním společně a nerozdílně dlužili, část dluhu uhradit. Stane se tak jejich věřitelem.

Příklad z praxe:

Dva dlužníci Tonda a Ferda, dluží věřiteli celkem 20.000,- Kč. Už měli zaplatit, nicméně nezaplatili a jsou v prodlení. Věřitel je oba vyzve k zaplacení a pohrozí, že je dá k soudu. Zatímco Tonda si z toho nic nedělá a domluvit se s věřitelem nechce, Ferda se nechce soudit a s věřitelem se domluví, že bude splácet měsíčně 2.000,- Kč. Po necelém roce je celý dluh Ferdou vyplacený a věřitel je spokojen. Protože ale Ferda uhradil celý dluh a Tonda nic, může nyní Ferda chtít po Tondovi zaplatit část dluhu, v jejich případě polovinu, tj. 10.000,- Kč (nazývá se to regresní postih). Pokud by Tonda nechtěl zaplatit, může ho Ferda zažalovat jako jeho věřitel.

Poznámka: v některých případech je dluh mezi několik dlužníků rozdělen tak, že přímo říká, kdo kolik má zaplatit. Tam pak každý dlužník zodpovídá pouze za splnění své části dluhu a na ostatní se nemusí ohlížet ani za ně platit.

Ručení

Jestliže je někdo **ručitel**, znamená to, že **věřiteli slíbil**, že dohlédne na to, aby dluh byl zaplacen. Pokud dlužník nezaplatí řádně a včas, ani přes výzvu věřitele, pak může věřitel vyzvat ručitele, aby celý dluh uhradil za dlužníka. Oproti dlužení společně a nerozdílně (viz výše) je ručení trochu jiné, protože ručitel musí platit dluh až **poté**, co dlužník nezaplatí (nemůže, nechce).

Postavení ručitele vůči věřiteli je jinak naprosto stejné jako dlužníkově. Může namítat promlčení, domlouvat se na splátkách, apod. Pokud ovšem z jakéhokoli důvodu zanikne dluh vůči dlužníkovi, automaticky skončí i ručení tohoto dluhu.

V praxi se ručení používá v případě rozhodování o udělení půjčky, protože ručením má věřitel dva lidi, kteří se zaváží dluh uhradit, místo jednoho.

Dluhy v manželství

Společné jmění manželů (dále jen SJM) může **vzniknout** jedině **uzavřením manželství** nebo uznáním manželství podle českého práva.

Snoubenci mají možnost se **před sňatkem** dohodnout smlouvou uzavřenou povinně ve formě notářského zápisu, že **vznik SJM vyhradí zcela nebo zčásti ke dni zániku manželství**. Vůči třetím osobám má taková dohoda účinky jen tehdy, pokud o ní věděly. Takže spolehlivé účinky má taková dohoda jen pro situaci, kdy manželství zaniká a manželé si mají rozdělit společný majetek (rozvod), nebo když pozůstalý manžel SJM dědí. SJM vyhrazené zcela ke dni zániku manželství tvoří pouze základní věci obvyklého vybavení domácnosti (ty mj. nejsou ani postižitelné exekucí).

Do SJM **nespadají**, a jsou tedy i v době trvání manželství **výlučným vlastnictvím jednoho z manželů**:

- dědictví
- dary
- věci osobní potřeby (zubní kartáčky, boty ...)
- některé majetky vrácené v restitucích a
- majetek nabytý jedním z manželů jako majetek náležející do jeho výlučného vlastnictví.

Obdobně do SJM **nespadají** ani závazky, které:

- přímo souvisejí s výlučným vlastnictvím jednoho z manželů (účelové půjčky), přesahující míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů a druhý manžel k nim nedal souhlas.

Pozor! Pokud je nějaká věc pořízena **byť i jen zčásti** za společné prostředky (typicky ze mzdy některého z manželů), je i pořízený předmět **součástí SJM**, byť z podstatné části jste na něj např. věnovali peníze darované od své babičky.

Nárok na mzdu je výlučným vlastnictvím (nelze kvůli dluhu jednoho z manželů postihnout v exekuci mzdu druhého manžela), ale vyplacená mzda je se stává SJM.

Zánik a vypořádání SJM

SJM může **zaniknout** za trvání manželství prohlášením konkurzu na jednoho z manželů (případně na oba, pokud jsou společně účastníky insolvenčního řízení). Zaniká také nabytím právní moc rozhodnutí o rozvodu nebo smrtí jednoho z manželů (resp. dnem uvedeným v prohlášení člověka za mrtvého).

Pozor, zánikem SJM se ještě nerozumí jeho **vypořádání**. Může tedy existovat časový úsek (řádově roky), kdy už právními úkony bývalých manželů nová **aktiva** (majetek, vlastnictví, členská práva) ani **pasiva** (dluhy) do SJM nevstupují, ale odpovědnosti a vlastnictví těch původních ze SJM ještě nejsou rozdělené, ačkoli jej třeba odděleně používají.

Vypořádání SJM (rozdělení) musí proběhnout zvlášť, a to jedním z těchto způsobů:

1. **dohodou (bývalých) manželů**

- dohoda nesmí zhoršit postavení věřitele, takže není možné se prostě dohodnout, že dluh ze SJM bude platit jen jeden z manželů, když původně se věřitel mohl domáhat zaplacení po obou manželích. **Taková dohoda nemá vůči věřiteli účinek, pokud s ní nedá souhlas – a to ani v rámci konkurzního řízení!**
- dohodu je možné přiložit už k návrhu na rozvod, při jednom řízení tak soud může pravomocně vypořádat také SJM. **Pokud máte společné dluhy, bude pro Vás výhodnější nechat soud autoritativně rozhodnout**, nikoli pouze nechat si schválit dohodu. Jinak se může stát, že jste rozvedení, SJM zaniklo, ale pokud nevypořádáte SJM soudním rozhodnutím, může Vámi užívaný majetek do tří let od právní moci rozsudku o rozvodu postihnout exekuce za dluhy vzniklé za doby trvání manželství (platí pravidlo, že dohody mezi manželi nemohou zkrátit věřitele na právech).

2. **rozhodnutím soudu o vypořádání společného jmění**

- soud na návrh (bývalých) manželů rozhodne, jak se podělí o majetek nabytý za trvání manželství (tvořící SJM). Pokud není důvod řešit záležitost jinak, rozdělí aktiva i pasiva rovným dílem mezi oba manžele. Dbá přitom na to, aby zbytečně nevznikaly spory kvůli spoluvlastnictví, ovšem také na to, aby vzájemné peněžité vypořádání bylo co nejmenší (nepeněžitý majetek by měl připadnout manželům vyrovnaně). Pokud je důvod rozdělit majetek nerovnoměrně, může tak soud učinit.

Příklad: *Po odečtení pasiv soud aktiva manželů rozdělil tak, že manželka získala 2/3 a manžel jen 1/3, protože se u soudu prokázalo, že po podání návrhu na rozvod manžel svým jednáním vytvořil téměř polovinu celkových pasiv, o kterých se v době vypořádání rozhodovalo.*

3. **nástupem právní domněnky uplynutím 3 let od právní moc rozsudku o rozvodu**

- pokud nedojde k dohodě a žádný z manželů do doby 3 let od právní moci rozsudku o rozvodu nenavrhne u soudu vypořádání, má se za to, že každý z manželů vlastní to, co v tuto chvíli sám užívá/splácí; u ostatních aktiv a pasiv se stávají stejným dílem podílovými spoluvlastníky.

Ustálená pravidla soudního vypořádání SJM

- vychází se ze stavu majetku v době zániku SJM, ale z jeho ceny v době rozhodování o vypořádání
- aktiva a pasiva se rozdělí rovným dílem, ale pokud je k tomu důvod, mohou se rozdělit i nerovnoměrně
- soud nemůže rozdělit majetek ze SJM jeho prodejem a rozdělením výtěžku, musí majetek některému z účastníků přikázat a druhému stanovit povinnost vyplatit náhradu v odpovídající výši
- při rozdělování majetku musí soud postupovat tak, aby peněžité náhrada za podíl na vypořádávaném majetku byla co nejmenší (nelze jednomu přikázat tři nemovitosti a druhému žádnou s tím, že mu bude vyplacena v budoucnu kompenzace)
- soud dbá, aby případným určením spoluvlastnictví k některé části majetku nedocházelo k dalším zbytečným sporům, kvůli kterým by bylo zahajováno další soudní řízení (spoluvlastnictví raději ne, pokud to jde jinak)

- soud může vypořádat jen ty části SJM, které účastníci řízení navrhli k vypořádání soudním rozhodnutím do tří let od zániku

Oddlužení manželů

Zákony na oddlužení manželů (jednoho z manželů) vůbec nemyslí, ačkoli společné jmění manželů má zvláštní režim odlišný od jiných právních institutů (resp. zahrnuje jich v sobě více).

Pravidla pro nakládání se SJM v **insolvenčním řízení** tedy vytvářejí soudy a jejich postup dosud není sjednocen. Jak se bude situace manželů odvíjet, tedy záleží do značné míry na tom, k jakému soudu podá člověk svůj insolvenční návrh.

Dokud zákonodárce mezeru v zákoně nedoplní nebo nebudou soudy rozhodovat dostatečně dlouho na to, aby jejich argumentace a závěry sjednotil Nejvyšší soud ČR, se bohužel nedozvíme od nikoho skutečně spolehlivé informace, jak situaci řešit.

Manželé mohou podat každý za sebe návrh na oddlužení (musejí k tomu vyplnit formulář, který neumožňuje zadat najednou dva navrhovatele) a požádat soud o spojení věcí. V takovém případě ušetří odměnu insolvenčního správce, kterou budou platit jen jednou, místo dvakrát, kdyby požádali o oddlužení každý ve svém řízení. Soud vždy spojí návrhy do jednoho řízení, pokud se týkají jen věcí ve společném jmění manželů (majetková podstata je shodná pro obě řízení). Budeme pak hovořit o **společném oddlužení manželů**.

Pokud však má **některý z manželů nepoměrně vyšší část majetku ve výlučném vlastnictví** (typicky nemovitost získanou před svatbou), muselo by být oddlužení povoleno dvěma odlišnými způsoby (pro každého z manželů jinak). **Takový způsob řešení oddlužení ovšem zákon neumožňuje**, takže společné oddlužení manželů v tomto případě není možné.

VYMÁHACÍ SPOLEČNOSTI

Často se stává, že **věřitel dluh nepožaduje sám**, ale **najme si** na vymáhání nějakou společnost, nebo dluh (věřitelovu pohledávku) rovnou **prodá**. Pro dlužníka to znamená, že musí jednat a dluh řešit s těmito společnostmi a lidmi. Vymáhací společnosti si k dluhu mohou přičíst jenom účelně vynaložené náklady (to znamená, že poslaný dopis za 1.000,- Kč dlužník nemusí celý platit) a **nemají** pravomoci exekutora.

S vymáhací společností se dlužník zpravidla může domluvit na postupném splacení dluhu, ale nemusí se bát, že by mu někdo odvezl věci z domu. Je třeba si uvědomit, že vymáhací společnosti jsou založeny za účelem zisku a jsou placeny věřitelem podle toho, jak úspěšné jsou při vymáhání.

Dlužník se proto musí připravit na to, že některé metody těchto společností fungují jen, pokud dlužníka vystraší (typicky hrozbou exekuce) a někdy i pokud dlužníkovi lžou o svých pravomocích.

Příklady z praxe:

Často přijde výzva vymáhací společnosti, která se snaží vzbudit dojem, že se jedná o úřad nebo o exekutora. Ten má více pravomocí, takže takový dopis se bude Vás jako dlužníka snažit vystrašit, abyste co nejrychleji dluh uhradili. Obrana v tomto případě je jasná. Je třeba ověřit, jestli se skutečně jedná o úřad nebo exekutora, nebo se jedná o vymáhací společnost. Dopis od úřadu nebo exekutora poznáte snadno, bude na něm razítko, dále údaje o konkrétním úřadu, nebo exekutorovi. Pokud si nebudete jisti, můžete se obrátit na naši poradnu, nebo zajít na soud. Jestliže zjistíte, že se jedná o vymáhací společnost, pak nevěřte tvrzením, kterými Vás straší. Vy jako dlužník, jste

povinen uhradit dluh způsobem uvedeným v dopise, nicméně obávat se návštěvy pracovníků takové společnosti nemusíte.

V poradně nastal případ, kdy klientce byl doručen dopis vymáhací společnosti, který vypadal na první pohled jako dopis od exekutora. V něm strašili klientku tím, že k ní přijdou, sepišou její majetek a ten následně odvezou. Také jí sečetli celý dluh a přičetli si vlastní náklady, které byly přemrštěně vysoké. Klientka reagovala ve spolupráci s poradnou tak, že napsala společnosti dopis, ve které ji upozornila na neoprávněnost jejich požadavků a na možné porušování zákona (kvůli tomu, že se vydávali za exekutora) a následně nabídla postupné splacení celého dluhu. Náklady společnosti klientka odmítla zaplatit. Následně postupně uhradila vše, jak určila. Žaloba nikdy podána nebyla, stejně tak ke klientce nikdy z této společnosti nikdo nepřišel.

LICHVA

Lichva je nežádoucím společenským jevem, který se nejčastěji vyskytuje ve formě půjčování peněz na vysoký úrok. Setkat se s ní lze u různých pochybných poskytovatelů půjček, kteří své služby obvykle nabízejí v inzertních novinách, na nástěnkách v supermarketech, na internetových stránkách nebo na papírech vylepených u autobusových zastávek. I v případech, kdy přímo o lichvu nepůjde, pro vás bude taková půjčka vždy nevýhodná. Proto **doporučujeme si pokud možno nepůjčovat, a pokud si přesto půjčit chcete, udělejte to v bance.**

Jak poznám, že se jedná o lichvu?

Aby se mohlo jednat o lichvu, musí vždy existovat dva znaky. Prvním z nich je tzv. **hrubý nepoměr vzájemného plnění**. To v případě půjček znamená nejčastěji přemrštěný úrok. V jaké výši musí být sjednán úrok, aby se jednalo o hrubý nepoměr, nelze jednoduše říci, protože zákon žádnou konkrétní hranici neuvádí. Soudy musí vždy zkoumat každý případ jednotlivě a kromě výše úroku přihlížet i ke všem dalším okolnostem. Vodítkem může být výše úroků, která je při půjčkách požadována bankami. Za hrubý nepoměr vzájemného plnění může být považována situace, kdy úroky ve smlouvě přesáhnou aspoň dvojnásobně úrok požadovaný za obdobných podmínek bankami. V případě, kdy ho přesáhnou dokonce čtyřnásobně, už se bude o hrubý nepoměr jednat nepochybně.

Druhým znakem lichvy je skutečnost, že se dlužník při uzavírání smlouvy nachází ve stavu rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo rozrušení a věřitel o této skutečnosti ví. **Pokud se v žádném z těchto stavů dlužník při uzavření smlouvy nenachází, nejedná se o lichvu!** V případě soudního sporu je navíc nutné, aby byl dlužník schopen takovou skutečnost dokázat.

Jednotlivé stavy jsou vykládány následovně:

Rozumovou slabostí se rozumí neschopnost rozpoznat a myšlenkově zpracovat hodnotu vzájemných plnění. Příčinou může být kromě různých psychických či duševních poruch i nedostatek intelektu nebo opožděný vývoj, projevující se zejména neschopností logického myšlení.

Tísní je mimořádně tíživá situace poškozeného nebo i jiné osoby, jejíž tíseň poškozený pocituje jako tíseň vlastní, vyvolaná naléhavou potřebou, kterou není poškozený vlastními silami schopen uspokojit. Zpravidla se jedná o finanční potíže např. při splatnosti dluhu, jehož nesplacení může mít značný vliv na majetkové poměry poškozeného.

S **nezkušeností** se setkáváme nejčastěji u osob nízkého nebo naopak vysokého věku. Projevuje se zejména neznalostí obvyklých cen a obchodního prostředí.

Lehkomyslnost se projevuje v nereálném uvážení situace spojeném s neuvědoměním si dosahu všech důsledků vlastního jednání, které je zpravidla zapříčiněno nedostatkem informací poškozeného o rizicích souvisejících s jeho rozhodnutím.

Rozrušení spočívá v prudkém hnutí mysli vyvolaném bezprostředně předcházející událostí, která zasáhla poškozeného natolik, že v tomto stavu není schopen zvážit hodnotu vzájemného plnění. Typicky se jedná o úmrtí v rodině.

Jaké jsou důsledky uzavření lichevní smlouvy?

Pokud jsou splněny obě dvě uvedené podmínky, jedná se o lichevní smlouvu, která je už od počátku neplatná kvůli **rozporu s dobrými mravy**. V takovém případě jsou si strany povinny vrátit všechna plnění, která si na základě takové smlouvy poskytly, a věřitel nemá právo dlužníka jakkoliv sankcionovat. Pokud ale jedna z podmínek splněna není, o lichvu se nejedná a smlouva bude pravděpodobně platná.

V nejzávažnějších případech by lichva mohla být dokonce **trestným činem**, za který hrozí věřiteli i trest odnětí svobody. Opět by ale bylo nutné splnění obou výše zmíněných podmínek. Výše úroku by v takovém případě musela být nejméně zhruba 70 % z půjčené částky ročně a dokazování skutečností, že se dlužník nacházel v některém z uvedených stavů, a že o tom věřitel věděl, by bylo náročnější.

Co je to RPSN, úrok z prodlení a smluvní pokuta?

Úrok není jediným měřítkem nepoměru vzájemného plnění. Pro dlužníka má vyšší vypovídací hodnotu tzv. **roční procentní sazba nákladů (RPSN)**, která bývá o něco vyšší než úrok, protože kromě něho jsou v ní obsaženy i všechny poplatky, které jsou s půjčkou spojeny. Ani v RPSN ale nejsou zahrnuty sankce za porušení smlouvy, kterými jsou typicky úrok z prodlení a smluvní pokuta.

Pokud dlužník nesplní svůj dluh včas, vzniká vedle „obyčejného“ úroku navíc věřiteli ze zákona (nemusí to ani být ve smlouvě sjednáno) nárok na **úrok z prodlení**, jehož výši stanoví právní předpisy. V současné době výše úroku z prodlení činí 7,05 % ročně z dlužné částky, ale v každém pololetí se tato výše mění v závislosti na výši repo sazby České národní banky.

Smluvní pokuta naopak musí být ve smlouvě sjednána. Její maximální výše v zákoně uvedena není, ale orientačně lze říci, že smluvní pokuta ve výši 0,5 % denně je ještě v souladu s dobrými mravy a pokuta ve výši 1 % denně už nikoliv. I 0,5 % denně je ale poměrně hodně (například u dlužné částky 100.000,- Kč by se tak jenom smluvní pokuta za pouhý týden prodlení vyšplhala na dalších 3.500,- Kč). **Čtěte proto pečlivě smlouvy, a zvláště ustanovení týkající se smluvních pokut!** Pokud pokuta ve smlouvě sjednána není, nárok na její zaplacení věřitel nemá.

TRESTNÉ ČINY DLUŽNÍKŮ

Do dluhové spirály se člověk dostane většinou vlastním zaviněním, tím, že dá podpis pod smlouvu a její podmínky, které později nedodrží.

Stojí však za to zmínit fakt, že nedodržení smlouvy je často způsobeno vnějšími okolnostmi, na které sice dlužník při podpisu nemyslel nebo je podcenil, ale sám je nezpůsobil. Takovými typickými případy jsou smrt v rodině, pracovní úraz, invalidita,

nemoc vyžadující akutní a drahé léčení, povinnost ručitele zaplatit za dlužníka, který nesplnil, co měl, likvidační nepojištěná živelná událost (požár, velká voda), apod...

Kromě toho se dlužník do nezvladatelných dluhů dostává **kvůli nezodpovědnosti svého okolí, nejčastěji člena rodiny**. Typicky jde o krádež peněz nebo majetku dlužníka, neúspěšné podnikání nebo závislost manžela/manželky (gambling, drogy) apod. ...

Nesmíme zapomenout ani na velmi podceňované **stěhování a změny adresy trvalého pobytu nebo kontaktní adresy**. V takovém případě je ideální zřídit si na poště tzv. dosílku. Jinak dochází k fiktivnímu doručení, které je v pozdějších fázích procesu nuceného vymáhání velmi těžké zvrátit. Nebezpečná je taková situace především tehdy, pokud má dlužník v bytě, který opustil, trvalé bydliště. Na trvalé bydliště totiž odesílají zásilky úřady často z úřední povinnosti – v takovém případě je dosílka rozhodně tím správným řešením.

Také případy s pokutami a půjčkami na **ukradené nebo falšované doklady** jsou časté. Nezapomínejte ztráty a krádeže dokladů co nejdříve hlásit, jinak Vám nezbude žádná obrana proti dluhům, které na Vaše jméno dělal někdo jiný! A nemusí to být jen cizí člověk. **Občanku také nikdy nikomu nepůjčujte a nedávejte do zástavy!**

Existují situace, kdy člověk udělá takový přešlap, že se dostane nejen do spirály dluhů a vícenásobného exekučního řízení, ale **také do trestního řízení, protože mj. svým jednáním spáchal trestný čin.**

Se zadlužením souvisí mnoho trestné činnosti. Ale pokud si je dlužník jistý, **že při vzniku dluhů ani při jejich řešení ani trochu nepodváděl, je velmi malá pravděpodobnost, že spáchal trestný čin.**

Trestné činy dlužníků obecně

Stalo se bohužel v českém prostředí tradicí, že podvůdky a podvody berou lidé jako normální součást svého života. Podvody samozřejmě nesouvisejí jen s krádežemi, ale také se spoustou jiných společensky nežádoucích jevů. Co všechno považujeme za normální, a přitom je to vlastně podvádění, ať už druhých lidí nebo státu? Tajná milenka, nelegální práce, jízda v MHD načerno ... Možná si říkáte: "Vždyť to dělá kde kdo." Ale správné to není. A někdy se takové podvádění může opravdu nepříjemně vymstít. Práce načerno je přece přešlepek, kvůli kterému může pracovník dostat od ledna 2012 pokutu až 100.000 Kč, jízda bez platné jízdenky s exekučními náklady může stát až 30.000Kč, nemluvě o následcích, když se o milence dozví manželka... Drobné podvůdky a podvody dokonce mohou být trestnými činy.

Všechny níže rozvedené trestné činy jsou podány **v jejich základních skutkových podstatách**. Znamená to, že pokud se jich dopustí člověk např. v organizované skupině (nemusí být zrovna mafián, stačí, když spolupracuje třeba v rámci rodiny), způsobí výrazně vyšší škodu, nebo podobně, může být potrestán i vyšším trestem odnětí svobody. Naopak, pokud pochybení bude méně závažné, může vyváznout třeba jen s alternativním trestem obecně prospěšných prací. V každém případě spáchá trestný čin.

Nově se můžeme setkat s pojmy „přečin“ a „zločin“. **Přečin** je takový trestný čin, který byl spáchán z nedbalosti, nebo byl spáchán úmyslně, ale zákon předpokládá potrestání jen do výše pěti let odnětí svobody. **Zločiny** jsou ostatní, závažnější trestné činy.

Trestným činem se rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, též příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc.

Trestné činy dlužníků podle zákona

Podívejme se nyní blíže na obvyklé trestné činy dlužníků, mezi nimiž jsou nejčastější podvod a úvěrový podvod.

Úvěrový podvod

Získat peníze podvodem je trestný čin. Někdy uslyšíte od pachatelů: „Ale vždyť to byl jen takový malý podvůdek!“ I ten může být trestný. Toto jsou příklady konkrétních jednání, která jsou už chápána jako trestná činnost:

- uvést v žádosti o úvěr cizí jméno (a cizího člověka podepsat).
- uvést cizí adresu.
- použít cizí doklady totožnosti.
- uvést zaměstnavatele, u kterého ve skutečnosti člověk nepracuje.

Jednání je trestné bez ohledu na to, jestli je úvěr řádně splácen! Pouze když člověk nesplácí, pravděpodobněji se o něm dozví policie a zvyšuje se škoda způsobená věřiteli.

Obdobně je trestáno podvádění při sjednávání pojistné smlouvy a při žádosti o poskytnutí dotace, subvence nebo návratné finanční výpomoci/příspěvku.

Příklad 1:

Paní Dana při sjednávání úvěru v celkové výši 101.000 Kč uvedla také jméno svého manžela a podepsala se za něj. Později byla odsouzena k šesti měsícům odnětí svobody s podmíněným odkladem na zkušební dobu 1,5 roku, neboť takovým jednáním naplnila skutkovou podstatu trestného činu úvěrového podvodu.

Příklad 2:

Pan Roman se při sjednávání úvěru v celkové výši 19.500 Kč prokázal občanským průkazem svého bratra a uzavřel smlouvu jeho jménem. Toto jednání bylo shledáno trestným činem úvěrového podvodu a pan Roman byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání jednoho roku s podmíněným odkladem na tři roky.

Poškození věřitele

U tohoto trestného činu jde o to, že věřitel má oprávněný nárok na splnění dlužníkovy závazku a zhojit se na jeho majetku, pokud závazek není splněn řádně a včas. Proto pokud dlužník:

- zmenšuje hodnotu svého majetku, aniž by splácel svůj dluh nebo
 - předstírá, že jeho majetek je menší, aby se vyhnul nucenému vymáhání,
- je takové jednání chápáno jako trestná činnost, pokud způsobí věřiteli škodu nikoli malou, tedy 25.000 Kč a více. Obdobně bude potrestán člověk, který skutečně nebo fiktivně zmenšuje hodnotu dlužníkovy majetku na úkor jeho věřitele.

Zbavování se majetku v době běžící exekuce je pro tento trestný čin typické! Jednání v rámci této trestné činnosti je chápáno nikoli jako nerozumné, nýbrž jako podvodné.

Pozor, takovým zatajeným majetkem mohou být také příjmy z práce načerno!

Příklad:

Paní Irena byla shledána vinnou trestným činem poškození věřitele za to, že odnesla do zastavárny svůj DVD přehrávač, ačkoli byl na věci v její domácnosti vydán exekuční

příkaz. Vzhledem k její situaci v rodině to bylo sice lidsky pochopitelné, přesto byla potrestána nejvyšší možnou trestní sazbou alternativního trestu (tehdy 400 hodin, dnes by to bylo 300 hodin obecně prospěšných prací).

Způsobení úpadku

Pokud si nerozumnými výdaji, a to i neúmyslně, způsobíte úpadek (lidově řečeno bankrot), dopustíte se trestného činu. Nerozumné výdaje vypočítává trestní zákoník. Typicky se však jedná o výdaje, které jsou jednoznačně nad finanční možnosti osoby.

Trestnost takového jednání nastupuje s rozhodnutím insolvenčního soudu o tom, že dlužník je v úpadku. Insolvenční soud nemusí poté povolit oddlužení, a tak se dlužníkům stává, že místo oddlužení „spadnou do konkurzu“ a navíc jsou v trestním řízení také uznáni vinnými trestným činem způsobení úpadku.

Proto **před případným podáním návrhu na insolvenční řízení** ve svém zájmu nejprve **konzultujte svůj případ s dluhovými poradci**, abyste si žádostí o povolení oddlužení nezpůsobili více problémů než užitku.

Zvýhodnění věřitele

V průběhu insolvenčního řízení se dlužník musí chovat řádně tak, aby věřitelé byli podle svého pořadí a výše pohledávek co nejvíce uspokojeni. Jinak riskuje negativní následky v rámci insolvenčního řízení (např. konkurz). Pokud při splácení některého věřitele zvýhodní, zaplatí mu více, než na co má nárok, a způsobí tím jinému věřiteli škodu nad 25.000 Kč, spáchá navíc také trestný čin.

Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku

Dlužníkům se někdy stává, že zpanikaří (nebo mají pocit, že jsou dost vychytralí na to, aby situaci podvodně zvládli) a v soudním nebo správním řízení, ve kterém mají provést prohlášení o majetku, jeho část zatají. Dopouštějí se přitom trestného činu.

Podvod

Před soud v trestním řízení se někdy dostanou dlužníci pro obecný trestný čin podvodu. Stává se to tehdy, když se dopouštějí odsouzeníhodného jednání, při kterém se obohatí na něčí úkor díky tomu, že ho uvedou v omyl.

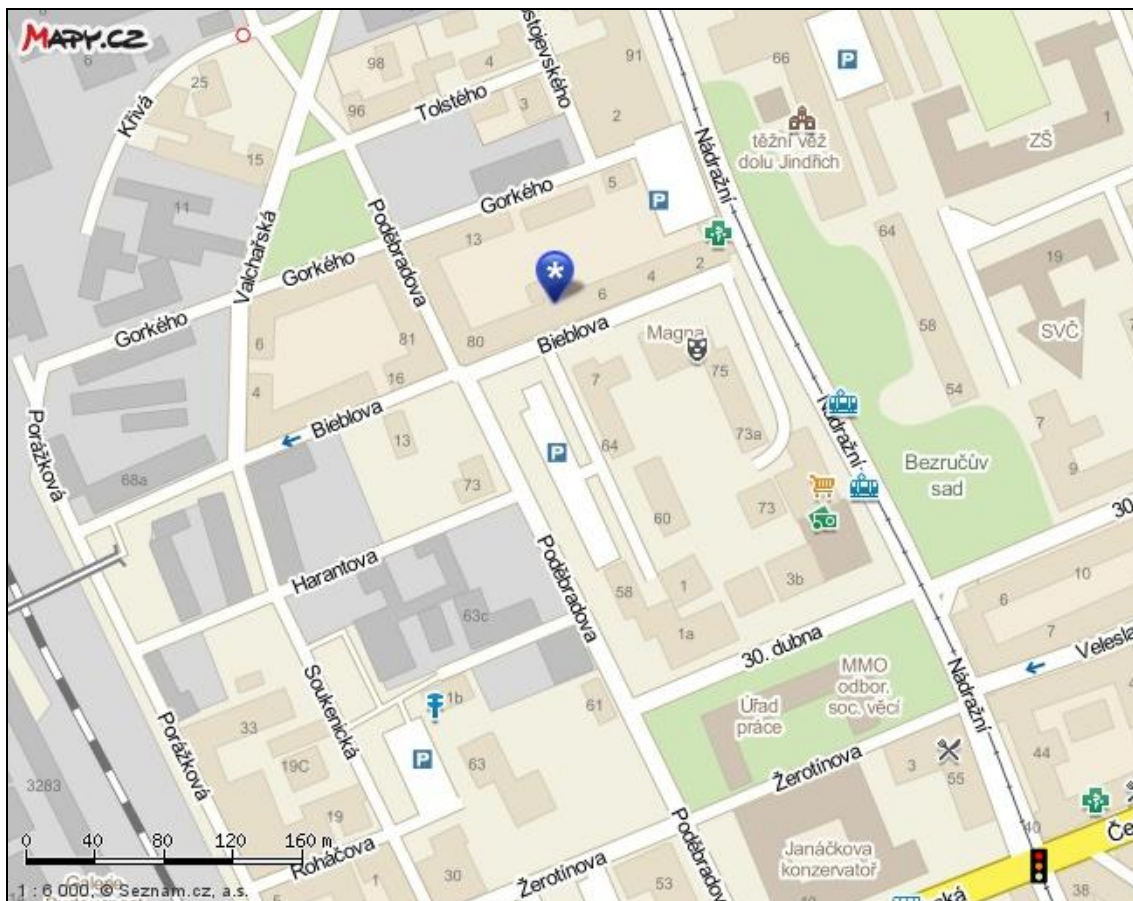
Typicky se tak jedná o jakékoli jednání, kdy někomu řeknou či tvrdí lži, aby jej přinutili si myslet, že mu např. něco hrozí, nebo že je k něčemu povinován. Pak obvykle následuje tvrzení pachatelů o tom, že za nějakou částku dotyčnému pomohou.

Příklad:

Pachatel jako zprostředkovatel dlužníkovi nalhal, že jestliže mu nesplatí dluh podle jeho představ, tak přijde k němu do bytu, sepíše jeho věci a odveze televizi a počítač. Dlužník tomu uvěřil, nicméně na zaplacení dluhu prostě neměl peníze, takže pachatel k němu přišel domů a skutečně mu televizi odvezl. Kromě krádeže televize se zprostředkovatel dopustil podvodu.

Věříme, že Vám tato brožura přinesla potřebné informace, v případě nejasností nebo pokud si nevíte rady např. některými pojmy v brožuře nebo s možnými kroky a postupy, můžete se obrátit na pracovníky **Sociálně právní poradny, Vzájemné soužití o.p.s.**

Najdete nás na ulici **Bieblova 8, v Moravské Ostravě**

Sociálně právní poradna poskytuje služby v tuto dobu:

Pondělí	8.00 – 12.00	13.00 – 16.00
Úterý	pro objednané *	
Středa	8.00 – 12.00	13.00 – 16.00
Čtvrtek	8.00 – 12.00	pro objednané *

* objednat se můžete osobně, telefonicky nebo e-mailem

Kontakty:

tel. 596 128 401, 596 128 402, 777 760 197 - poradna

tel. 596 114 760 – ředitelka sociálních služeb

e-mail: poradna-souziti@seznam.cz

web: www.vzajemnesouziti.cz